

PO KONČNI ODOBRTVI AVSTRIJSKE POGODBE

Naš položaj in koroški Slovenci

Slovenščina in hrvaščina, uradna jezika - Raznarodovanje je po zakonu prepovedano

Pred približno dvema tednoma je stopila v veljavo mirovna pogodba, ki so jo podpisale z Avstrijo zapadne velesile in Sovjetska zveza. Dogodek je zgodovinske važnosti ne samo za avstrijsko nemško prebivalstvo, temveč tudi za tamkajšnje narodne manjšine, to se pravi za Slovence na Koroškem in južnem Štajerskem in za Hrvate na Gradiščanskem. Ta dan so namreč zadobila zakonsko moč tudi vsa določila, ki urejajo narodno življenje in bodočnost ondotnih naših bratov.

Čeprav se na prvi pogled zdi, da se zadeva nas nič ne tiče, je dogodek vendarle pomemben tudi za Slovence naših krajev. Naša domaćija meji na Avstrijo in, kar se dogaja v eni deželi, vzbuja v današnjih časih splošno pozornost ter vpliva s časom tudi na sosedne države.

Zato je potrebno, da naši bralci vedo, kaj se je kraj julija zgodilo v Avstriji.

Mirovna pogodba določa najprej, da imajo Slovenci in Hrvati pravico »do lastnih organizacij, zborovanj in tiska v svojem jeziku«.

NARODNE PRAVICE NAŠIH BRATOV

Ta določba je tako naravna, da se je zdelo nekaterim skoro nepotrebno, jo staviti posebej v pogodbo. Toda nedavno žalostno izkustvo iz dobe Hitlerja in Mussolinija je svetovalo velesilam, da jo kljub temu zapišejo.

Saj se vsi še dobro spominjamo časov, ko so bile pri nas vse slovenske in hrvatske organizacije prepovedane in se naši ljudje pol drugo desetletje niso smeli shajati niti na praznovanje navadne božičnice ali na kako drugo najskromnejšo družabno prireditev. Mi smo bili edini narod v Evropi, ki je bil brez lastnega časopisja.

Kmalu je zgledu fašistične Italije sledil Hitler v Avstriji.

Druga zelo važna določba avstrijske pogodbe pravi, da imajo naši bratje pravico »do osnovnega pouka v slovenskem in hrvatskem jeziku in do sorazmernega števila lastnih srednjih šol.«

Tu je pogodba prišla do jedra manjšinskega vprašanja. Od šolstva sta odvisna ves duhovni razvoj mladine in bodočnost narodov. Zato so se vsi sovražniki manjšin posluževali zmerom predvsem šol, da bi potujčili podvržena jim ljudstva.

V tem pogledu sta bila Hitler in Mussolini posebno nasilna in surova. Slovenske in hrvatske šole sta poteptala v prah, Mussolini je pregnal povrhu še vse naše učitelje z rodne zemlje. V javnem pouku je prepovedal celo krščanski nauk v jeziku prebivalstva.

Ker se nikdar ne ve, kdo lahko pride v budočo na oblast v Avstriji, je bilo nujno po-

trebno, da mirovna pogodba jasno in dokončno reši vprašanje šolstva. Za slovenske in hrvatske šole bo ustanovljena posebna nadzorna oblast! To je pravica, ki tukajšnjim Slovincem ni bila tako jasno in nedvoumno priznana.

VAŽNA NOVOST

Do danes je bil v Avstriji edini uradni jezik nemščina. V nemščini so bile razprave na sodnijah, v nemščini so občevali in izdajali svoje odloke vsi ostali uradi. Mirovna pogodba prinaša v tej stvari veliko, načelno spremembo: »V upravnih in sodnih okrajih na Koroškem, Gradiščanskem in Štajerskem s slovenskim, hrvatskim ali mešanim prebivalstvom« se poleg nemščine uvedeta kot uradna jezika slovenščina in hrvaščina.

Krajevni napisi morajo tu biti dvojezični.

Vojna napoved raznarodovalcem

Najznačilnejša določba avstrijske mirovne pogodbe pa je v 7. členu točka 5. Ta govori o onih organizacijah med avstrijskimi Nemci, ki delujejo proti narodnim manjšinam. Bivši nacisti in drugi nacionalistični nestrpneži bi namreč radi navzlic mirovni pogodbi Slovence in Hrvate še naprej raznarodovali in zatirali.

S pomočjo raznih svojih združenj in društev nameravajo pritiskati na socialne šibke in gospodarsko odvisne sloje, da bi se »prostovoljno« odrekli slovenskim in hrvatskim šolam ter ostalim pravicam, ki jim jih nudi zakon. Narodne manjšine je treba brezpogojno potujčiti, jih zbrisati z obličja zemlje, pa naj velja kar hoče!

Ista pesem kakor v naših krajih. Razlika je le v tem, da so se pri nas uprli manjšinski zaščitni celo pristaši vlade! Tajnik tukajšnje Krščanske demokracije g. Romano je kar javno pozval vsa oblastva, naj ne uresničijo statuta v korist Slovencev. Visok cerkveni dostojanstvenik je postavil zahtevo, da morata »duša in lice Trsta ostati nespremenjena«, torej popolnoma italijanska. Nikjer slovenskega napisa, nikjer dvojezičnega uradovanja.

Tudi pri nas obstoje organizacije, ki imajo v programu potujčevanje Slovencev.

Tako delovanje je avstrijska pogodba proglasila za protizakonito. Državo je obvezala, da »mora dejavnost organizacij, ki merijo na to, da odvzamejo slovenskemu in hrvatskemu prebivalstvu njegov narodni značaj« in manjšinske pravice, prepovedati.

Da država tako delovanje zabranjuje, je nujna zahteva pravičnosti. Grdo in nepošteno je namreč, da država zagotovi v medna-

Položaj naših bratov v Avstriji je postal kakor vidimo, pravno ugodnejši od našega. Londonski sporazum ni namreč povzdignil slovenščine v enakopraven uradni jezik na Tržaškem. Pravico imamo do prevodov, pred uradi lahko govorimo v svojem jeziku, v njem lahko vlagamo prošnje in zahtevamo odgovore, enakopravni z Italijani pa nismo!

Goriški, beneški in kanalski Slovenci pa še tega nimajo. V njih deželi je slovenščina na sodnijah, v vseh državnih, deželnih in mestnih uradih prepovedana, kakor je bila pod fašizmom. Nikjer ne vidiš enega slovenskega krajevnega napisa!

Nič ne pomagajo določbe mirovne pogodbe, nič predpisi italijanske ustave. Prav tako nam preklemano malo koristi, da je v državi in deželi na oblasti Krščanska demokracija.

rodni pogodbi svojim drugorodnim državljanom narodno enakopravnost in vse mogoče svoboščine, a da istočasno dovoli raznim organizacijam, da jih manjšinam s silo ali zvižjačo — jemljejo. To se pravi, z eno roko dajati, z drugo jemati. Taka narodna »zaščita« je navadna — prevara.

KDO NAJ JIH KLIČE NA ODGOVORNOST?

Če je država vzela pred svetom nase določene obveznosti, mora ne le sama dano besedo držati, temveč poskrbeti, da na njenem ozemlju vsi mednarodni zakon spoštujejo. Samo tako ravnanje je pošteno.

To moralno načelo ne velja samo za Avstrijo, temveč tudi za Italijo in sploh za vse države, ki imajo v svojih mejah narodne manjšine. Ali kdo ga v dejanskem življenju spoštuje?

Le pogledjmo, kaj se pri nas godi. Komaj je bil objavljen poseben statut za Tržaško, so se proti njemu takoj dvignili tukajšnji laški odvetniki, časopiši, vse nacionalistične stranke in celo vladne politične organizacije. Pri nas delujejo neovirano združenja, ki imajo v programu poitalijančenje Slovencev.

Nikomur še ni padlo na um, da bi jim tako delovanje prepovedal. To bi bila dolžnost vlade, toda kako naj to ona stori, če sama ne dovoli koroškim in kanalskim Slovincem niti ene šole ter naše ondotno ljudstvo raznaroduje! Obveznosti, ki jih je prevzela do Slovencev v mirovni pogodbi in v ustavi jo pri tem nič ne motijo.

Najprej bi morala vlada protimanjšinsko delovanje sama sebi prepovedati, nato bi mogla šele klicati za isto delo na odgovornost druge.

NOVICE Z VSEGA SVETA

ZGODOVINSKO ZBOROVANJE

V istih prostorih, kjer se je pred kratkim sestala v Ženevi »velika četvorica«, zboruje sedaj 1200 atomskih učenjakov iz 72 držav. S časnikarji in opazovalci vred se je nabralo v dvorani 5000 ljudi.

Učenci razpravljajo tu o stvareh, ki so velikega pomena za bodočnost vsega človeštva. Človeški rod bi danes ne mogel živeti, če bi ne bilo premoga, elektrike in petroleja, od česar je popolnoma odvisno obratovanje neštetihih tovarn v svetu in ves sodobni promet. Toda vse te pogonske sile se bodo prej ko v enem stoletju izčrpale. Kaj potem? Ali naj se vse tovarne in ves promet na svetu ustavi?

Medtem se pa človeštvo neprestano množi. Ob koncu stoletja bo prebivalstvo sveta poskočilo od sedanjih 2500 na 5000 milijonov duš. Od česa naj ljudje živijo?

K sreči so medtem učenjaki odkrili atomsko ali jedrno silo, ki je mnogo cenejša, kakor so premog, elektrika in petrolej, in se da povrh pridobivati v neizčrpni količinah. Jedrna sila bo preobrazila in silno pocenila vso industrijo, poljedelstvo, ves promet in tudi medicino. Važno je samo, da se uporablja v te miroljubne namene in ne za grozotne atomske bombe.

Po uspelem sestanku »velike četvorice« je postalo to mogoče. Zborovanje v Ženevi odpira človeštvu vrata v atomsko dobo svetovne zgodovine.

PRESUNLJIVA DESETLETNICA

Dne 6. avgusta ob osmih in en četrt zjutraj je minilo 10 let, odkar je eno samo ameriško letalo B-29 vrglo na japonsko mesto Hirošimo prvo atomsko bombo, ki je ubila 92.000 ljudi. Desettisočim pa je z radioaktivnimi žarki zdravje za vselej pokvarila, tako da nekateri še danes v hudih mukah umirajo.

Ob desetletnici napada se je vse prebivalstvo Hirošime zbralo v templjih in cerkvah in molilo za mir. Nato so spustili v zrak na stotine belih golobov kot znanilce sprave med narodi.

OTOK MALTA

Otok je našim ljudem v spominu iz dobe Mussolinija, ko ga je hotel vzeti Angležem in priključiti Italiji. Še danes nosijo ulice in trgi v državi naziv Malta.

Po vojni se je pa izkazalo, da se ondotno prebivalstvo ne mara odtrgati od Velike Britanije. Nasprotno! Ondotne stranke zahtevajo, da bi se otok čedalje tesneje z njo povezal. Obdržati žele sicer domačo vlado in lasten parlament, obenem pa imeti svoje poslance v angleškem. Otok naj bi postal sestaven del Velike Britanije. O tem tečejo sedaj pogajanja v Londonu. To se godi v času, ko se vse ostale angleške kolonije hočejo — osamosvojiti in nekatere celo odcepiti!

Prebivalstvo je poseben narod z lastnim jezikom. Italijani tvorijo drobno manjšino, a so kakor nekoč v Dalmaciji — vtisnili mestom svoj občevalni jezik. Ti bi hoteli, da bi Malta postala svobodna članica Britanske skupnosti narodov. Otok šteje nekaj nad 350 tisoč prebivalcev.

NA OBISK V NEMČIJO

Septembra pojde na obisk v Nemčijo skupina jugoslovanskih parlamentarcev, ki jo bo vodil Moša Pijade. Ogledali si bodo razen Bonna Hamburg, Frankfurt, Koeln, Stuttgart in Monakovo.

Zveza iz Balkana izseljenih Nemcev, živčih sedaj v Nemčiji, je proti obisku protestirala, a brez uspeha. Jugoslovani so namreč gostje nemške poslanske zbornice.

POGAJANJA V OKTOBRU

Živahne in deloma ogorčene razprave o položaju južnih Tirolcev, ki smo jim sledili zadnje čase v inozemski javnosti, so obrodile svoj uspeh. Poluradno glasilo avstrijskega kanclerja Raaba Oesterreichische Neue Tageszeitung poroča, da se bodo oktobra začela z italijansko vlado pogajanja o južnotirolskem vprašanju.

Avstrijci bodo zahtevali, naj Rim končno uresniči manjšinsko pogodbo De Gasperi-Gruber iz leta 1946, predvsem pa da ustavi načrtno doseljevanje tujcev v deželo. Če se to ne zgodi, bodo domačini postali v kratkem na lastni zemlji — manjšina.

OBČINSKE VOLITVE

Iz Rima je prišel glas, da bodo nove občinske volitve prihodnjo pomlad. S Kršč. demokracijo združene stranke zahtevajo od vlade, naj spremeni obstoječi volilni zakon. Približi naj se tako zvanemu proporcionalnemu sistemu, po katerem dobi vsaka stranka toliko svetovalcev, kolikor odgovarja številu njenih volivcev.

V tem primeru bi v Trstu Bartoli zgubil svojo dosedanje večino.

AMERIKANCEV NE BO V TRST

Ob podpisu avstrijske mirovne pogodbe je bilo sklenjeno, da se vse tuje čete umaknejo iz dežele. Ameriške edince pridejo v Italijo. V začetku so dejali, da se nekaj tisoč vojakov nastani v Trstu, sedaj pa pravijo, da ne v Trstu, marveč v Vicenzi in okolici.

S tem pridejo ob zaslužek številni tržaški trgovci, obrtniki, gostilničarji, perice in kavararji. Vsi ti bi prav radi spet videli Amerikance na Tržaškem.

VAS ROFRANO

Ta vas v bližini Salerna je postala znana po vsej Italiji, ko je Zavod za preučevanje prehrane raziskoval pred kratkim, kako se preživlja prebivalstvo v državi. Ugotovil je, da žive največji reveži v Rofranu. Tu so našli 9-člansko družino, ki prebiva v kuhinji in sobici skupaj z dvema kozama, z zajci in 16 kokošmi. Zemlje ima pol hektarja. Le redko katero nedeljo si morejo poleg ovsenja in korenja privoščiti eno jajce ali pest testenin.

Na drugi strani pa žive ljudje v razkošju in razmetavajo denar z lopato. Ustanovljen je odbor, ki naj kraju pomaga.

NEVAREN ZAKON

Rimska vlada pripravlja, kakor čujemo, nov zakon, po katerem naj bi občine dobile pravico razlaševati zemljišča za zidavo občekoristnih stanovanjskih hiš. Odškodnina bi se lahko znižala do polovice resnične vrednosti gradbišča.

Izkustva v tržaški občini nas uče, da si Slovenci od takega zakona ne morejo nič drugega obetati, čeprav je sam po sebi socialno upravičen.

NOVI IZSELJENCI

Velikemu številu Tržačanov, ki so zapustili naše kraje, je včeraj sledilo še 736 naših someščanov: 300 delavcev, 272 žensk in 164 otrok je na ladji »Toscana« odplulo v Avstralijo.

Res žalostna slika gospodarskih razmer na Tržaškem!

TUDI ONI SO ZBOROVALI

V Burmi so sklicali vsedržno zborovanje beračev, na katerem sta govorila tudi minister za socialno politiko in zastopnik Združenih narodov. V tej državi obstoje od pamtveka poklicni prosjaki in vsaka vas ima svoje »dedne berače«. Tisoč odposlancev je sedaj sklepalo o tem, ali bi ne kazalo to obrt odpraviti. Vlada je obljubila, da jim bo pri tem na vse načine pomagala.

ENA MILIJARDA NA DAN

Najboljši davkoplačevalci v Italiji so — kadilci. Država ima od tobaka vsak dan eno milijardo in 55 milijonov dohodka.

Vendar kadilci se tega prostovoljnega davka ne strašijo. Tudi se ne menijo za opomin zdravnikov, da je 20 cigaret na dan en žebelj več »v trugo«.

RIBIČI — CIGARET

Dolgo časa so si finančni stražniki v Palermu ogledovali skupino ribičev, ki so najraje v viharjih nočeh lovili. Sumljive ribiče so končno razkrinkali. Na jadrnici so odkrili pod kupi škombrov polno škatel ameriških cigaret. Njih vrednost znaša 72 milijonov lir in kazen bo vsoti primerna.

TELEVIZIJA

Prenašanje gibljivih slik na daljavo ali televizija je nastala šele pred nekaj leti, a danes je na svetu že 570 oddajnih postaj in 42 milijonov sprejemnikov.

Zapadna Evropa je ustanovila skupno mrežo in isto nameravajo storiti na vzhodu, nakar bodo oboje povezali. Le tako se lahko izvedejo veliki programi, ki jih zaradi silnih stroškov manjše dežele danes ne morejo nuditi občinstvu.

TUJSKI PROMET

Veselnje za potovanje in ogledovanje tujih krajev se je v naši dobi močno razvilo. V vsakem mestecu dobiš že turistični urad, kjer prodajajo ljudem listke ter jim svetujejo, kako naj potujejo. Vse tujskoprometne družbe na svetu se bodo letos od 18. do 25. oktobra sestale na mednarodnem zborovanju v prelepem Dubrovniku.

SMRT POD ZEMLJO

V Gelsenkirchenu na Nemškem se je pripetila v premogovniku strašna nesreča. Devetsto metrov pod zemljo je kratek stik povzročil vzbuh plinov. Rovi so se rušili in pokopali 41 rudarjev. Plameni so švigali še v druge rove in zaprli izhode proti dvigalom. Reševalne čete niso mogle do 25 mož, ki so čakali rešitve, obdanih od plamenov.

Da bi eksplozije ne šle naprej, so inženirji bili prisiljeni zazidati vse goreče rove in z njimi onih — 25 nesrečnikov. Grozna smrt!

NOVICE

VESELJE V PROSTI NARAVI

Prvič, odkar obstoji Sovjetska zveza, je njen ministrski predsednik povabil vse tuje diplomate in njih družine, razne častnike in druge osebnosti v svoj двореc v okolico Moskve.

Tu so pod milim nebom obedovali, se vozili s čolni po umetnih jezerih, lovili ribe in nabirali jagode. Vladalo je zelo prijateljsko razpoloženje. Sovjetski mogočenci so otroke diplomatov božali po licih in jih nagajivo ščipali.

Bulganin je rekel, da je to uspeh sestanka velike četvorice v Švici. Taki sprejemi se bodo ponavljali. Bulganin in Hruščev sta nosila snežnobele, lilijsko čiste obleke.

AMERIŠKI LETALCI

Ameriški zrakoplovci, ki so jih Kitajci pred kratkim izpustili, pripovedujejo, da so jih v ujetništvu mučili. Zvezali so jim roke tesno za tilnik, tako da se je ustavil obtok krvi, ter jih pri tem tolkli po nohtih, kar je povzročalo neznanske bolečine. V enem primeru je to mučenje trajalo 96 ur.

Razume se, da so letalci nato priznali, kar koli so mučitelji od njih zahtevali.

ZA HIŠNE POMOČNICE

V zapadni Nemčiji je združenje gospodinj sklenilo kolektivno pogodbo z organizacijo lišnih pomočnic. Po njej pritiče pomočnici vsak teden en prost dan in od 8. ure zvečer do 6. zjutraj ima pravico do počitka. Delovni čas znaša načelno 48 ur na teden.

To je prva kolektivna pogodba take vrste. Sklenili so jo zaradi tega, ker je v Nemčiji veliko pomanjkanje služkinj: mest je prostih 60.000, zanje se pa poteguje le 5000 deklet.

»GOSPODOM TATOVOMI«

Medtem ko je bil grof Hacola na letovišču, so tatovi vdrli v njegovo stanovanje ter mu odnesli za 4 milijone vrednosti. Obenem so vzeli s seboj skrinjico z dragocenimi družinskimi listinami.

Sedaj je grof objavil v milanskih listih oglas »Gospodom tatovom«, kjer jih prosi, naj mu vrnejo listine, vse ostalo naj obdrže. Povrhu jim da še nagrado. Radovedni smo, kaj bodo »gospodje« naredili.

STRELA

Letošnje poletje je s svojimi nevihtami zahtevalo že mnogo žrtev. Pretekli teden se jim je še ena pridružila.

Jezuitski mladinski krožek iz Gorice, ki je na počitnicah v Karniji, se je odločil, da gre nabirat planike. Hipoma se je pooblašilo, začelo je treskati in udarilo v izletnike. Strela je ubila 16-letnega dijaka Jureta Trpina in ranila njegovega tovariša Stenija.

Rajni fant je bil v Gorici zelo priljubljen, nesrečno družino vse mesto pomiluje.

VROČINA V AMERIKI

Združene države je preplaval strašen val vročine. V New Yorku je kazal toplomer 36 stopinj. Občina je razen policistov in ognjegašev poslala domov vse svoje nameščenice že ob treh popoldne. V Chicagu je neka tovarna avtomobilov dala zavoljo vročine delavcem en prost dan.

V mestu Detroit je bila tolika vročina, da je 17-mesečni otrok, ki so ga starši položili v zadnji del avtomobila, na poti domov umrl. Ko so se ustavili, so z grozo ugotovili, da otrok spi večno spanje.

REDKA POŠTENOST

Neki Francoz, ki si je prišel ogledovat mesto Trident, je v gostilni pozabil torbo, v kateri sta bila dva milijona frankov. Moža je zgrabil obup. Zvečer se mu pa javi reven uradnik s torbo, češ da jo je našel in shranil.

UMETNE ZVEZDE

Učenjaki trde, da je s pomočjo umetnih zvezd ali satelitov mogoče ugotoviti, ali je tudi na drugih svetovih življenje. S posebnimi napravami se bo dalo dognati, ali sta na Marsu in Veneri kisik in voda. Saj mnogi menijo, da žive na Marsu ljudje in da so se Marsovci celo že prikazali nad zemljo!

Če so na tej zvezdi res živa bitja, bo s časom mogoče priti do njih in v svetovju bo nastala prava revolucija.

MUSSOLINIJEVO ZLATO

Skupina Angležev je na tem, da se poda na 3000 m visoko goro v Alpah, kjer je pred 13 leti neki Švicar našel med ostanki sestreljenega letala truplo nemškega pilota in neka pisma za Rim. Letalo naj bi nosilo tudi paličice zlata v vrednosti 900 milijonov lir, drugi trde pa le 300 milijonov, ki naj bi jih Hitler podaril Mussoliniju, da si nabavi orožja.

Mussolinijev zaklad je baje obtičal v nekem ledeniku.

ALI NAJ GREMO NA KMETE?

Včerajšnji Piccolo je zopet zlił nekaj strupa na Slovence. Ko piše o številnih novih zgradnjah in porastu prebivalstva pri Sv. Ivanu, pravi, da so zavezniški neumno ravnali, ko so izročili Slovincem novo šolsko poslopje pri Sv. Ivanu.

Ti gospodje so zares nesramni! Ni jim dovolj, da so se naše šole morale seliti iz središča v predmestje! Sedaj bi nas radi poslali že na deželo!

JUGOSLAVIJA IN MADŽARSKA

Tajnik madžarske komunistične stranke Matyas Rakosi je na nekem delavskem zborovanju dejal, da bo naredil vse, kar je v njegovi moči, za izboljšanje odnosov med madžarsko in jugoslovansko vlado.

Za dosedanje slabe odnose je zvrnil vso krivdo na bivšega nortanjskega ministra Petra Gaborja, ki so ga leta 1953 obsodili na do smrtno ječo.

Tudi to je posledica prijateljskega obiska Hruščeva in Bulganina v Beogradu.

ITALIJI GROZIJO NOVE STAVKE

Srednješolski profesorji se še vedno bore za izboljšanje plač. Scelba jim je obljubil 8 milijard poviška, Segni jim ponuja 10, a profesorji s tem niso zadovoljni. Zahtevajo še enkrat toliko.

Višje prejemke zahtevajo tudi drugi državni uslužbenci, tako železničarji in poštni nameščenci. Ker so železničarji zagrozili, da začnejo takoj stavkati, je Segni nujno poklical v Rim finančnega ministra.

Novi prostori Novega lista so v ul. F. Filzi 10/I
Telefon 28-770

Uradovanje: vsak dan, razen ob nedeljah in praznikih, od 9. do 13. ure

BRIŠKO-BENEŠKA ČETA

Državni pravdnik v Vidmu pripravlja nemurno velik politični proces zoper beneške Slovence, ki so se med vojno borili v sklopu Briško-beneške čete proti nacistom in fašistom. Tedaj so zavezniški dan in noč pozivali po radiu vse svobodoljubne ljudi, naj se z orožjem uprejo Hitlerju in Mussoliniju in beneški Slovenci so jih poslušali ter tvegali življenje, a sedaj jih v zahvalo vlačijo pred sodnije.

Ravnanje državnega tožileca je v nasprotju z mirovno pogodbo in zato protizakonito. Pred sodnijo bi se prav za prav moral zagovarjati on sam in ne beneškoslovenski borci.

SMRT V PAPEŽEVI RODBINI

Preteklo nedeljo je umrla 82-letna sestra Pija XII. Josipina Mengarini. Pokojnico je pred 20 leti zadel mrtvoud in od tedaj se ni več ganila iz stanovanja ter je hudo trpela.

Papež je zelo visel na tej starejši sestri ter z njo govoril vsak dan po telefonu. Njena smrt ga je močno potrla.

ŽRTVE FAŠIZMA

Dne 26. marca 1955 je izšel zakon v korist osebam, ki so bile zavoljo svojega političnega delovanja proti fašistični diktaturi preganjane ter zgubile v ječi, konfinaciji ali zaradi nasilja uradnih oseb ali fašistov najmanj 30 odstotkov svoje delovne sposobnosti.

Če so v potrebi, jim pritiče pokojnina. Te-

če jim od 10. aprila 1955, ako vložijo do 10. oktobra t. l. prošnjo na zakladno ministrstvo. Kdor vloži prošnjo kasneje, mu pritiče pokojnina en mesec po dnevu, ko je bila vloga predana. Poslednji rok za vlaganje prošnje poteče 10. aprila 1956.

BALKANSKA ZVEZA

Turčija, Grčija in Jugoslavija se pripravljajo, da bi ustanovile skupno posvetovalno skupščino ali nekaj skupni parlament treh zaveznških držav, kakor je bilo svoj čas sklenjeno na Bledu.

Ker se nevarnost vojne v zadnjem času oddaljuje, stopa vojaška stran Balkanske zveze bolj v ozadje, zato postaja pa čedalje važnejše gospodarsko, politično in kulturno sodelovanje med balkanskimi narodi.

Ustanovili bodo tudi skupen znanstveni Balkanski institut.

NOV PETROLEJ V AVSTRIJI

Južno od kraja Zisterdorf v bližini Dunaja so odkrili nova bogata ležišča petroleja in zemeljskega plina.

Gospodarski strokovnjaki sodijo, da bo Avstrija odslej pridobivala redno najmanj 3 in pol milijona ton olja na leto.

Po mirovni pogodbi mora odstopiti Sovjetski zvezi letno 1 milijon ton kot odškodnino, da so ji Rusi odstopili petrolejska polja. Ker ga sama potrebuje letno 1 milijon in pol, ji ostane še vedno 1 milijon ton za izvoz.

Dopisi v Tržaškega

ROJAN

Na poti v daljno Avstralijo je pretekli teden izdihnila svojo mlado dušo naša domačinka 23-letna Mara Žagarjeva. 16. julija se je z možem vkrcala na ladjo Flaminijo ter skupno z ostalimi Tržani odplula proti novi domovini, da si tam poišče kruha, ki ga tukajšnje razmere ne morejo več dati.

Ladja je že preplula dve tretjini poti, ko je mlada gospa nenadno obolela ter po nekaj dneh v hudih bolečinah umrla.

Žalostna vest je globoko odjeknila v srcih vseh, ki so dobro in tiho Maro poznali. Pokojnica je bila pridna in zavedna Slovenka ter se je živo zanimala za naše prosvetno delo. Sodelovala je pri Komornem zboru v Trstu.

Težko prizadetim staršem in sorodnikom izrekamo najgloblje sožalje. Naj jim Bog pomaga preboleti bridko izgubo. Pokojna Mara pa naj mirno počiva v zemlji, h kateri se je zatekla v upanju na boljše življenje, a ji je zla usoda njeno željo tako kruto preprečila.

SV. IVAN

Nešteto krat so prebivalci iz ulice Pagliaricci že zaprosili mestno občinsko upravo, naj vendar uredi tamkajšnjo cesto, ki je že mnoga leta v obupnem stanju. Večkrat so celo vložili na občino pismene vloge, ki so jih podpisali vsi tukajšnji stanovalci, a doslej jim občina ni ugodila.

Menimo, da v najbolj oddaljeni in zakotni vasi na Tržaškem ni tako slabe ceste, kakor je naša. Naj si naši občinski možje le ogledajo ceste v zgonski ali repentaborski občini. Videli bodo, da je tam vsak klanec bolje negovan kakor ulica Pagliaricci v Trstu.

Baje se mestna uprava protivi temeljito urediti našo cesto, ker jo hoče razširiti. Današnjim upraviteljem povemo, da to pesem poslušamo že dvajset let in smo je že siti.

Zato je skrajni čas, da se nas spomnijo in da nam ulice pošteno popravijo.

ŠEMPOLAJ

Vse kaže, da tudi to pot Šempolajci, Mavhinjci ter Vižovci ne dobimo telefonskih govorilnic. Nekam čudno to zveni, saj so nam še pred kratkim naši občinski zastopniki slovesno zatrjevali, da so oblastva že določila prispevek 4 milijonov, da se razširi telefonsko omrežje v Šempolaj, Mavhinje in Vižovlje.

Na zadnji seji občinskega sveta pa je župan povedal, da obljubljenega denarja nikjer ni. Če hočemo imeti telefon, naj občina prihodnje leto vključi v proračun posebno postavko 4 milijonov. Če se bo oblastvom stvar zdela upravičena, bodo postavko odobrila.

Ne bomo tu razglabljali, kam naj bi bil že nakazani denar šel, saj bi nam to nič ne koristilo, vendar menimo, da bi bilo potrebno le nekoliko dobre volje, pa bi se stvar ugodno rešila. Če je bil denar že določen, mora nekje biti, in ne moremo razumeti, da bi nepotrebna birokracija mogla preprečiti uresničenja tako važne in koristne naprave. Kako je danes telefon koristen in potreben, nam priča vsakdanje življenje. Zgodi se, da je treba nenadoma poklicati zdravnika, živilozdravnika, gasilce itd. Vse to bi lahko

opravili po telefonu, ne da bi nam bilo treba zgubljati dragi čas.

Prepričani smo, da bodo oblastva upoštevala naše upravičene zahteve ter nam omogočila, da pridemo končno do telefona.

DOLINA

Mnogi Dolinčani smo se predpreteklo nedeljo udeležili proslave stoletnice šole v Borštu, kjer smo skupno z drugimi številnimi udeleženci dali duška svoji ljubezni do naše najvažnejše kulturne ustanove ter izpričali svojo neomajno voljo za narodni obstanek.

Veselih obrazov in radostnih src smo se zvečer vračali na svoje domove, kajti ugotovili smo, da je na slavlju bilo izredno mnogo mladine, o kateri smo dotlej imeli morda napačno mnenje.

Mislili smo namreč, da je današnji mladi svet narodno mlačen, brez idealov in brez volje do kateregakoli dela v javnem življenju.

Proslava v Borštu pa nam je, hvala Bogu, dala povod, da smo spremenili svoje mišljenje.

To seveda velja za našo kmečko in delavsko mladino, ki jo poznamo. Mnogi udele-

S seje občinskega sveta v Nabrežini

Prejšnji teden je bila zadnja redna seja jesenskega zasedanja. Župan je najprej govoril o gospodarskem načrtu, ki ga je občina svoj čas sestavila ter poslala na pristojna mesta na odobrenje. Po tem načrtu naj bi se v občini izvršila dela za skupni znesek 92 milijonov. Dobršen del te vsote naj bi se porabil za asfaltiranje in popravilo občinskih cest, predvsem za cesti Vižovlje-Mavhinje ter Mavhinje-Prečnik. V tem znesku sta vključena tudi zadnja obroka za gradnjo nove šole v Sosljanu ter otroškega vrta v Nabrežini. Podaljšal se bo nadalje vodovod na devinsko železniško postajo ter opravila mnoga druga drobna dela. Seveda ni še znano, katera dela bodo oblastva odobrila.

Župan je nadalje poudaril, da se občinsko gospodarstvo iz dneva v dan slabša, ker so stroški vedno večji, dohodki pa manjši. Zato je sklenil povabiti generalnega komisarja dr. Palamaro v Nabrežino, kjer mu bo podrobneje orisal razna še nerešena gospodarska vprašanja ter ga zaprosil za takojšnjo pomoč.

Ustanova Selad je s 1. julijem popolnoma prešla v roke osrednji organizaciji v Trstu in s tem je občina zgubila vsak vpliv tako na potek del kakor na sprejemanje delavcev. Odslej sme občina določena dela le predlagati ter ustanovi predložiti, kateri delavci so najpotrebnejši. Doslej ni Selad sprejel na delo nobenega novega delavca.

Edina svetla točka županovega poročila je bil razvoj tujkega prometa. Dotok tujcev se je letos znatno povečal, kar lahko vidimo tako v Devinu kakor v Sosljanu. Ta važna panoga občinskega gospodarstva pa bi se v Sosljanu lahko znatno izboljšala, če bi devinski princ odprl svoje kopališče. Tu je ključ vse turistične bodočnosti Sosljana. Zato je župan predlagal, naj občinski svet zaprosi princa, da že v tej sezoni odpre kopališče, katero danes obdaja bodeča žica. Predlog je bil soglasno sprejet.

Iz županovega poročila smo zvedeli, da so

ženci proslave pa so nam povedali, da je bilo ta dan v Borštu prav malo mladih izobražencev, kar nas mora prav gotovo žalostiti. Upamo, da se je to le slučajno zgodilo in da se ti ljudje še vedno zavedajo dolžnosti, ki jih imajo do sebe in do svojega naroda.

Preteklo soboto se je v vasi zgodila nesreča, ki bi lahko imela hude posledice. 21-letni kmet Tul iz Doline se je z lambreto zaletel v neki tovarnik. Prepeljali so ga v bolnico, kjer se bo moral nekaj dni zdraviti.

Želimo mu, da bi kmalu okrevail.

PREČNIK

Tu pa tam se tudi mi oglašamo. Žal imamo danes le žalostne vesti. V torek, 2. avgusta, je nenadoma preminila naša domačinka, 60-letna Štefaniya Sardoč. Zadel jo je možganska kap, ravno ko je šla po drva na dvorišče. Hotela je namreč peči kruh. Pokopali smo jo v sredo ob obilni udeležbi sorodnikov in znancev.

Preteklo nedeljo pa je po dolgi in mučni bolezni izdihnila svojo blago dušo 73-letna Amalija Sardoč, mati zavedne slovenske družine.

Tako pri prvem kakor pri drugem pogrebu je šempolajski oktet pel ganljive žalostinke.

Pokojnicama naj bo lahko domača zemljica, svojcem pa izrekamo globoko sožalje.

oblastva odobrila 4 milijone 465 tisoč lir za razširitev telefonskega omrežja v Devinu in Sosljanu. To je važen korak naprej v razvoju tujkega prometa.

Razni svetovalci so nato poudarili, da bi bilo treba misliti tudi na nove šole v Cerovljah, Slivnem in Štivanu, kjer se danes šolska deca poučuje v zasebnih hišah. To je vsakakor važno vprašanje, ki ga bo treba prej ali slej rešiti.

Odbornik Floridan je poročal, da je komisija za družinski davek zaključila svoje delo. Občinski svet je delo komisije odobril. Odslej bo družinski davek naslednji:

Delavci z nestalno plačo: 1110 lir letno; delavci s stalno mesečno plačo 1500 letno, obrtniki, trgovci, kmetje in industrialci pa se obdavčijo po ugotovljenem zaslužku. Ta davek pa ni stalen, saj se n. pr. zmanjša, če ima delavec številno družino.

Proti določitvi ima vsak davkoplačevalec pravico do priziva, in sicer 30 dni potem, ko dobi uradno obvestilo.

Svetovalci so srejevali ta povišek zato, ker niso hoteli pristati na predlog prefektore, naj se povišajo le davki na zemljišča in zemljiške dohodke. S tem bi bili namreč prizadeti le naši kmetje, kar ni socialno pravično.

Ker se je v zadnjem času zgradila v Nabrežini nova stanovanjska hiša, so svetovalci izvolili dva svoja predstavnika v komisijo za dodeljevanje stanovanj. V komisijo pojedeta Ado Vižintin in dr. Škerk. Na razpolago je 10 stanovanj, prošnja pa nad 65.

Dr. Škerk je ponovno predlagal, naj občina da pobudo, da se na trgu v Nabrežini postavi spomenik pesniku Igu Grudnu. Ado Vižintin je obenem predlagal, naj se v občini postavi dostojen spomenik vsem padlim v zadnji svetovni vojni.

Predloga sta bila sprejeta in svetovalci so izvolili posebno komisijo, ki naj skrbi, da se predloga uresničita.

Dopisi iz Goriške

PAMETEN PREDLOG

Na zadnji seji je goriški deželni svet med drugim odobril tudi razpis več šolskih stipendij. Ena znaša 250.000 lir; zanjo lahko zaprosijo goriški akademiki; za dve stipendiji, po 180.000 lir vsaka, lahko zaprosijo dijaki višje kmetijske šole; tri po 130.000 pa so na razpolago dijakom srednje kmetijske šole. Do teh stipendij imajo pravico dijaki, ki prebivajo na Goriškem najmanj 5 let in imajo dobre šolske uspehe. Ko so deželni svetovalci razpravljali o podporah za razne ustanove, se je oglasil k besedi tudi svetovalec Poletto, ki je med drugim poudaril, naj se ukrene vse potrebno, da se letošnjega svetooandrijskega semnja lahko udeležijo tudi prebivalci iz Jugoslavije. Ako se to zgodi, bo trg sv. Andreja zopet živ in vesel. Le malo dobre volje na obeh straneh, pa pojde!

PROMETNI NESREČI

V ulici IX. avgusta je pretekli četrtek avtomobil, ki ga je vozila 25-letna Lucija Franceschetti, težko povozil 8-letno Henriko Basanesi. Deklica je kupovala sadje v tamkajšnji trgovini in ko je hotela prečkati cesto, ni zapazila avtomobila, ker ji je bil na poti Ribijev avtobus, ki je stal ob pločniku. Nesrečno deklico so prepeljali v bolnico, a njeno stanje je zelo resno. Upajmo, da ji bodo zdravniki vendar rešili mlado življenje. Skoro istočasno se je v ulici Trieste dogodila druga prometna nesreča. Neki avtomobil iz Vidma je trčil v motorno kolo. Motociklist se je k sreči le lahko poškodoval.

Ker se je zlasti v ulici IX. avgusta pripetila že marsikatera in celo smrtna nesreča, opozarjamo oblastva, naj ukrenejo vse potrebno, da se preprečijo nadaljnje nezgode.

LOČNIK

V sredo, 3. avgusta, so pokopali 16-letnega mizarskega vajenca Ivana Turca, ki so ga prejšnji dan našli z razbito glavo v gozdiču pod Kalvarijo. Ubil ga je njegov najboljši prijatelj Klavdij Zearo, ki se je nekaj ur po zločinu prostovoljno javil orožnikom, kjer je zločin priznal. Sprla sta se, ko sta z nožema rezala sadje. Pokojni mladenič je pripomnil, da Zearov nož ni kaj prida. V jezi je Zearo s kmečko lopato razbil nesrečnemu prijatelju glavo. Zločinec je nato zbežal in zato je Turco izkryavel.

Težak in zagoneten zločin je pretresel vso goriško okolico; pogreba se je udeležilo obilo ljudstva. Velika množica je pokojnikovo krsto zasula s cvetjem.

Morilec pa sedi v goriških zaporih. Mladina ima ob tej veliki nesreči priliko premišljevati, da se mora človek že zgodaj naučiti krotiti svoje strasti, ako neče povzročiti nesreče sebi in svojemu bližnjemu.

Zdravniki so sedaj ugotovili, da je Zearo duševno bolehal.

TRŽIČ

Preteklo soboto je goriški nadškof blagoslovil 19-tisočtonsko petrolejsko ladjo »Aurora«, ki je splula v morje. Kmalu potem je prav tako blagoslovil prva temeljna dela za zgradnjo nove 35-tisočtonske ladje za prevajanje petroleja. Gradnjo »Aurore« je naročilo pomorsko podjetje iz Palerma, drugo pa neka panamska prevozna družba. Petrolej-

ska ladja, ki jo je naročila prevozna družba iz Paname, je doslej največja, kar jih bo zgrajenih v Italiji. Poleg tega bo ena največjih, kar so jih do sedaj zgradili v Evropi. Morda je prvič po vojni, ko so naši delavci prisostvovali brez večjih ovir splovitvi ladje. Tržiška ladjedelnica ima namreč sedaj toliko novih naročil, da je za več let delavstvu z jamčeno delo.

ŠTEVERJAN

Preteklo soboto je imel odbor konzorcija za obrambo proti toči važno sejo, ki so se je udeležili tudi župani iz Krmina, Koprive, Dolenja ter zastopnik naše občine.

Čeprav ima letos konzorcij spriču trajnega deževnega vremena velike izdatke in so rakete proti toči zelo drage, je vendar sklenil postaviti v najkrajšem času raketne postaje v našem okolišu. Predsednik je pozval zastopnike občin, naj poskrbe, da bodo kmetovalci redno in vestno plačevali prispevke za konzorcij.

ŠTANDREŽ

V petek, 6. avgusta, so podjetju Mattioli oddali na dražbi izkopavanje jarkov za napeljavno vode. Delo bo stalo 4 milijone in 800 tisoč lir. Istočasno je bilo oddano na dražbi tudi polaganje cevi, kar bo stalo 4 milijone in 429 tisoč lir; ta dela bo izvršilo goriško podjetje Lino Bregant.

Večina štandrežskih družin se je že prijavila za napeljavno vode v stranskih ulicah in tudi že plačala potrebno vsoto denarja. Kmetovalci bodo pa uživali koristi vodovoda šele drugo leto, ker bodo gradbena dela trajala nekaj mesecev. Škoda, ki smo jo Štandrežci utrpeli zaradi tega, ker so tako dolgo časa odlagali napeljavno vodovoda v stranske ulice naše prej samostojne občine, znaša več, kot bo stal ves vodovod. No, zdaj pa smo kljub vsemu zadovoljni; nikdar pa ne bomo pozabili, kako trnjeva je bila pot, preden smo prišli do zaželenne vode.

IZ GRADEŽA

Preteklo sredo je tukajšnja policija ob štirih zjutraj zaprla nekega 23-letnega mladeniča, ker je od njegovih domačih zvedela, da je zapustil dom, oborožen s samokresom. Nesrečni mladenič je več časa zasledoval neko dekle, ki se ga je zadnje dni izogibalo, ker se ga je bilo, sluteč, da ni pri čisti pameti. Iskal jo je med drugim tudi v Gradiški, končno se je pa podal v Gradež v neki nočni lokal. Upal je, da jo najde pri plesu. Sledila pa mu je policija, ki ga je spoznala.

Ko so ga ustavili in od njega zahtevali, naj jim pove, kdo je, se jim je uprl. Segel je po samokresu. Eden izmed policistov mu ga je takoj izbil iz roke. Nato so ga odpeljali v zapor in od tam v goriško umobolnico. Pri njem so našli kar tri polne nabojne vložke ali šaržerje. Koliko nesreč bi bil duševno bolni lahko povzročil, če bi ga ne bila policija pravočasno odkrila in razorožila!

IZ DOBERDOBA

Končno se je pri nas pričela gradnja poštnega poslopja. Temelji so že izkopani in upamo, da dobimo v kratkem svoj poštni urad.

Saj nam je večletna odvisnost od poštnega urada v Ronkah povzročila veliko škodo.

Naj tej veseli vesti dostavimo eno zelo žalostno in skrajno vznemirljivo. Med nami se vedno bolj širijo glasovi, da se ob našem jeziku marsikaj dogaja, kar žali čustva vsakega pravno zdravega človeka. Tamkajšnje dogodivščine razburjajo posebno naše žene ter vsa poštena dekleta. Upamo, da bodo županstvo in druga oblastva uredila razmere ob jeziku tako, da se nam ne bo treba pred dostojnim svetom sramovati. Če se naša želja in zahteva takoj ne izpolni, bomo pač morali zadevo razkrinkati pred vso javnostjo. Naše zdravo in pošteno ljudstvo ne bo več dolgo trpelo tamkajšnjih prilik.

DRŽAVNI PRISPEVKI NA GORIŠKEM

Ko je na zadnji seji deželnega sveta predsednik dr. Culot orisal težko gospodarsko stanje naše dežele, je ugotovil, koliko je država prispevala za omiljenje gospodarske krize na Goriškem. Za leto 1953-54 je država nakazala za zimsko pomoč 46 milijonov in 722 tisoč, v letu 54-55 pa 56 milijonov in 800 tisoč lir; v naši deželi so v tem obdobju nabrali še 15 milijonov 398 tisoč lir, poleg tega je pa država dala v letu 53-54 občinskim podpornim ustanovam še 100, v letu 54-55 pa 107 milijonov. Za delovišča je država nudila v letu 54-55 podpore za 197.048 delovnih dni, to je povprečno 80 delovnih dni za 2640 delavcev. V letu 55-56 se je pa podpora za delovišča na žalost znižala na povprečno le 76 delovnih dni za 1012 delavcev.

Beguncem na Goriškem je država izplačala letno okoli 200 milijonov podpore, in sicer 148 milijonov v denarju, 21 milijonov je dala menzam, 21 milijonov pa je izdala za zdravniško pomoč in iz različnih razlogov še 10 milijonov.

NOVA POSLOPJA

Preteklo soboto je državni podtajnik Caron prisostvoval blagoslovitvi temeljnih kamnov in že dovršenih poslopij, ki jih je zgradilo Združenje za gradnjo ljudskih hiš. (IACP). Nova poslopja so že ali bodo v kratkem sezidana v ulicah Monte Santo, Michelstädter, Brass, Pitteri in Torriani. Stala bodo 181 milijonov lir. Med njimi že stoji moderno poslopje z 8 stanovanjskimi prostori za trgovine; stane 23 milijonov. Položili so tudi temeljni kamen za gradnjo petih hiš z 28 stanovanji v ulici Brass, v katerih bodo stanovale družine, ki živijo sedaj v nezdravih stanovanjih v ulici Ascoli. V ulici Pitteri pa so blagoslovili novo poslopje, ki bo odslej sedež IACP; stalo je 36 milijonov. Že iz tega vidimo, kako živahna je gradbena dejavnost v Gorici. Pa kljub temu je v Gorici še nekaj tisoč družin brez primerne stanovanja.

IZ RONK

Goriška prefektura je nakazala naši občini 350 tisoč lir podpore za brezposelne; poleg tega pa bo občinska uprava otvorila novo manjše delovišče, pri katerem bo zaposlenih 10 delavcev. Za ta dela bo občina potrošila okoli 350.000 lir.

V zadnji številki smo poročali o govorici, da bodo delavkam v naši predilnici podaljšali letošnji dopust za 15 dni, in to proti njihovi volji. Ker to vest še vedno širijo, pozivamo upravo podjetja, naj ne oškoduje svojih delavk z nezaželenim dopustom. Saj je njihovo gospodarsko stanje že tako prebledno.

Beneška Slovenija - Kanalska dolina

IZ ČEDADA

Festival na slikovitem prođu Nadiže pod »Zluodjevim muostom« je odlično uspel. Kdor se ga je v večernih urah udeležil, se mu je zdelo, da se nahaja v pravljčni deželi. Prav gotovo ga bo obiskal tudi prihodnje leto. V nedeljo zvečer je bila gneča tolika, da mnogi niso našli mesta. Prehod čez glavni most je bil nemogoč. K uspehu je pripomoglo zlasti lepo vreme. Najzanimivejša točka sporeda je bil nastop skupin Ladincev iz južnega Tirola in Furlanov iz Tarčenta. V lepih starinskih narodnih nošah so plesali svoje starodavne plese in peli narodne pesmi v ladinskem in furlanskem jeziku. Čeprav se Ladinci iz Švice in Tirola s Furlani malo razumejo, se vendar čutijo potomce istega naroda, ki je prebival v južnih Alpah in furlanski ravnini pred prihodom Langobardov. Njih nastop v Furlaniji in zlasti na čedadskem festivalu je vzbudil veliko navdušenja in zanimanja za ladinsko narodno skupnost ter priklical v naše mesto tisoče izletnikov iz vse Italije in mnogo inozemcev. Čedadu pa je prinesel lepe milijončke. Vsa čast mestnemu odboru, ki je znal tako lepo pripraviti letošnji festival.

ČRNI VRH

V Črnem vrhu imamo štiri duhovnike domačine. Pred kratkim sta dva brata duhovnika, eden je v službi v provinci Forlì, prihitela obiskat nevarno bolno mater. Ker ima ključke zakristije in zvonika laški duhovnik daleč doli v Brišcah, nista mogla maševati v domači cerkvi. Morala sta ostati brez

maše vse dneve, ki sta jih preživela pri bolni materi.

Našim bralcem je že znano, kako so cerkvena oblastva v Vidmu kaznovala Črni vrh, ker niso njegovi vaščani hoteli dajati »berarnje« bivšemu vikarju, ki je bil z Laškega.

OVČJA VES

Pred zadnjo svetovno vojno je rajni Musolini dal zgraditi tudi v Kanalski dolini vsepolno utrdb. Straža za vsakim grmom in številni napisi za vsakim vogalom so opominjali popotnika, naj se podviza in naj se ne ozira preveč okoli sebe. Bog ne daj, da bi imel s seboj fotografski aparat ali daljnogled! Marsikateri tujec je od tu odnesel neprijetne spomine, ker ni pravočasno opazil napisov, ki so grozili s paragrafi iz kazenskega zakonika. Ta turist se prav gotovo ni vrnil več v naše kraje. Kvečjemu se je le peljal mimo in po možnosti celo z brzovlakom!

S tem je bil takrat zadan smrtni udarec tujskemu prometu v Kanalski dolini. Ko se je vojna končala, smo se vsi oddahnili. A glej spako! Novi napisi že ponovno opozarjajo turiste, da ne smejo slikati, uporabljati daljnogledov itd. To je seveda povedano na bolj demokratičen način, v več jezikih, in celo v slovenščini, čeprav v spakedrani.

Razumemo, da je pri izdelavi napisov marsikdo dobro zaslužil, vendar smo mnenja, da bi se ta denar mogel uporabiti v koristnejše namene. Kar pa zadeva krtove luknje v skalah, mislimo, da so odveč, saj niso že v zadnji vojni nikomur služile. Komu bi pa danes, v atomski dobi? Ali je mogoče, da so

vojaški krogi še tako zastarelih nazorov?

Poleg vsega pa ti napisi kažejo na vojaške naprave, ki bi jih sicer nihče ne opazil. Ovčani smo še bolj prizadeti, ker ni še mimo nevarnost, da si vojaška oblastva uredi v Zajzeri strelišče za topništvo. Če bi se to uresničilo, bi bil dostop v to edinstveno gorsko dolino nemogoč. Tako bi ne imeli več tujskega prometa, uničili bi nam gozdove in pašnike, bili bi skratka gospodarsko uničeni. Dobršen del prebivalcev iz Ovčje vasi bi se moral nujno izseliti.

ŽABNICE

Novi list se ni zmotil, ko je napovedal, da bo v avgustu naša dolina prenapolnjena z letoviščarji. V Žabnicah, Ukvah, Ovčji vasi in v drugih vaseh je vse zasedeno. Vreme pa letoviščarjem ni posebno naklonjeno. Lepih sončnih dni je bilo doslej zelo malo. Izredno lep in sončen dan je bila le pretekla sobota. Živo pa upamo, da bo v prihodnjih dnevih boljše, sončno vreme. Bog nas usliši!

Naše kmete sedaj najbolj skrbi, kaj bo z njihovimi služnostnimi pravicami v gozdovih, ki jih bodo posekali zaradi Ribijeve vzpenjače. Prihodnje leto bo namreč povežala Sv. Višarje in Ovčjo ves. V Novem listu smo že pisali, da bo treba dati prizadetim kmetom primerno odškodnino. S tem pa nismo mislili na kako odškodnino v denarju. Gozdno upravo smo hoteli le opozoriti, da jim bo treba priznati služnostne pravice v drugih gozdovih. Oškodovancem naj odmerijo prav isto količino lesa, ki jo bodo izgubili zaradi vzpenjače. Le na ta način bodo trajno zajamčene koristi prizadetih služnostnih opravičencev.

BELI GRAD

ZAKLETI GRAD

Naposled je še Napoleon snedel besedo. Po zmagi severnih držav nad južnimi so Združene države odločno nastopile proti cesarstvu in Napoleonu. Naslednje leto 1866 je Prusija premagala Avstrijo. Francija je že slutila, da bo Nemčija kmalu nastopila proti njej. Zato je hotela imeti vse svoje čete doma. Kot strela z jasnega je prišel za Maksa ukaz, da se v začetku l. 1867 vse francoske čete morajo vrniti domov, čeprav so te bile glavna opora majavega mehiškega prestola. Ko je ameriški državni tajnik Seward izjavil, da bodo Združene države smatrale za »casus belli« (vzrok za vojno napoved), čekatera država pomaga Maksu, je ta spoznal, da ga je Evropa pustila samega sredi sovražnega sveta.

Poleg tega so se od vseh strani začeli oglašati še upniki, ker so zavohali, da je cesarju denarna pomoč usahnila.

Usoda je razdvojila tudi cesarsko dvojico. Maks si je želel naslednika. Ker ga ni bilo, je posinovil triletnega potomca prvega cesarja Iturbida in ga začel vzgajati na dvoru. Govorice so se pa širile, da je deček njegov nezakonski sin z neko kreolko. Od vsepovsod so se zgrinjali temni oblaki. Začelo se je zadnje poglavje cesarjeve žaloigre. V teh trenutkih se je Maksimilijan žalostno spominjal svojega Miramara, gradu, kjer je dobil

cesarstvo in srce, a je zdaj zaradi usodnih kletev oboje zgubil.

IZ PREVARE V PREVARO

Ko je že vse okrog Maksimilijana usodno propadalo, se je odločil, da pošlje ženo Karloto v Pariz prosti, naj ostane francoska vojska še v Mehiki in naj se ne izterjuje državni dolg, ker so vse blagajne prazne.

Z veliko težavo so spravili skupaj potrebno vsoto celo za potovanje. Dne 9. junija 1866 zgodaj zjutraj je cesarica odpotovala iz prestolnice. Nemo in žalostno si stiskata mož in žena roke v dirjajoči kočiji. Ploha in vihar tulita zunaj kakor svareči glas zlohotne usode. K nesreči se zlomi še kolo cesarske kočije. Naslednji dan se cesar s spremstvom vrne. Žalostno je bilo slovo od junaške žene, žalostno — za vekomaj...

Obrisala si je solze in pogumno nadaljevala pot do Veracruz. Povsod vse tiho in mrko. Na ladji »Cesarica Evgenija« plapolala francoski prapor. Cesarica Karlota pa se ne pusti prej vkrcati, dokler niso potegnili na glavni jambor mehiške zastave.

Po dolgi vožnji je v začetku avgusta pristala v francoskem pristanišču Saint-Nazairu. Nenaden prihod je iznenadil župana, ki ni razobesil nobene zastave. Karlota je bila kar užaljena. Še bolj jo je razjezilo, ko se je Na-

poleon III. na njeno brzojavko zlagal, da je bolan in da leži, zato ji ne more priti na proti. V resnici pa je bila Francija zaradi pruskih zmag nad Avstrijo v škripih, in se ni mogla zameriti Ameriki zaradi Maksimilijana in je tudi začela prevažati svoje vojake iz Mehike nazaj domov. Pa pride ta Karlota kvarit politične načrte!

Odločna ženska se pa ni dala odvrniti od začrtane poti. Že drugi dan se je pripeljala v Pariz. Ministri in adjutanti so jo čakali — nalašč ali nevede — na eni postaji, cesarica je pa izstopila na drugi. Zopet zamera! Drugi dan se je pripeljala v sijajnem spremstvu francoska cesarica Evgenija na prvi obisk h Karloti v »Grand Hotel«. Na zunaj je bilo dosti objemanja in poljubov, potem sta se pa obe zaprli v salon. Tam je Karlota živo opisovala nevzdržni položaj v Mehiki in občutala, da Napoleon ne drži besede. Evgenija je pa skušala speljati pogovor na brezpomembne reči, kakšna je bila vožnja, ali je lepo v Mehiki in podobno. Karlota jo je kar prekinila in vprašala, kdaj bo lahko govorila s cesarjem.

»Oh, revež je tako bolan.«

»Nič, povejte mu, da bom jutri pri njem. Če je treba, ga bom poiskala kar v bolniški sobi.« Pogovor je bil pri kraju.

V cesarskem gradu Saint Cloud je bilo vse razburjeno, ko so zvedeli, da je Karlota že na poti k cesarju. Na ulicah so Parižani vzklikali nesrečni vladarici, kar jo je nekoliko pomirilo. Razgovor s cesarjem, ki je trajal dve uri, jo je pa zopet vrgel v najhujšo žalost. (Se nadaljuje)

IZ KULTURNEGA ŽIVLJENJA

Goriški slikar Josip Tominc

Pred 165 leti, in sicer 6. julija 1790. leta, se je goriškemu mestnemu blagajniku Tomincu rodil sin, katerega so krstili z imenom Josip. Takrat si srečni oče vsekakor ni mislil, da bo to dete zrastle v slikarja, katerega upodobitve bodo bogatile umetniško zakladnico njegove dobe. Kaj kmalu je mladi Josip pokazal svoje izredne risarske zmožnosti. Nenehoma je risal in obenem tudi pripravljati svojega premožnega očeta, da mu je omogočil nauke na slikarskih šolah.

Mladi Tominc se je podal na Dunaj, kjer mu je na umetniški akademiji bil učitelj njegov goriški sorojak Franc Kavčič. Slednji je bil največji slovenski slikar tiste dobe in ga lahko merimo prav s svetovnim merilom. Bil je klasičist — in tako je Josip Tominc dobil svoje nauke povsem v duhu klasičistične slikarske vzgoje.

Vendar Tominc ni ostal dolgo na Dunaju. Grof della Torre je spoznal izredni Tomincov slikarski talent in poskrbel, da je šel Tominc najprej v slikarsko šolo v Benetke in od tod leta 1807 v Rim, kjer se je šolal na akademiji San Luca, katero sta vodila kipar Antonio Canova in slikar Vincenzo Camuccini. Na tej akademiji je bil Tominc učitelj Luigi Sabatelli. Po dovršenih naukih je ostal v Rimu in se tam poročil z Marijo Riccijevo, ki mu je povila dva sina. Eden teh, Avgust, je postal tudi slikar.

Tominc si je že v Rimu utrdil sloves odličnega portretista. Imel je čast, da je naslikal tudi papeža Pija VII. Portret hrani v Vatikanu.

Leta 1821 se je Josip Tominc vrnil v rodno Gorico, kamor mu je sledila žena z obema sinovoma. V goriški stolnici je naslikal podobo »Mati božja in svetnik«, potem pa je izdelal še več drugih cerkvenih slik na Vipavskem in v Krasu. Vendar pa njegove cerkvene slike niso pomembne in jih zdaleka ne moremo primerjati z njegovimi portreti.

V Gorici ni imel mnogo dela. Zato se je leta 1830 preselil v Trst, kjer je kmalu zaslovel kot odličen portretist, in lahko rečemo, da je postal pravi modni slikar tržaške družbe. 24 let je živel v Trstu in ne-

nehoma ustvarjal predvsem portrete. Upodobil je tudi črnogorskega vladiko Njegoša, in to takrat, ko se je ta mudil v Trstu. Omenjeni portret hrani v svojih zbirkah muzej na Cetinju v Jugoslaviji.

Iz Trsta se je vrnil v Gorico in pozneje na posestvo svojega brata na Gradišče, kjer je 24. aprila 1866. leta umrl.

Tominc je živel v dobi, ko so se izvršile velike spremembe tako v slikarskem slogu in pogledih umetnika na okolje kakor tudi v samem odnosu umetnika do družbe. Prelom osemnajstega na devetnajsto stoletje je prinesel predvsem slovenski umetnosti velik preobrat. Dotlej je bilo slovensko slikarstvo navezano na baročno izročilo, ki je narokovalo našim slikarjem okraševanje cerkva. V prvi polovici devetnajstega stoletja pa je zaživel slovensko slikarstvo neodvisno življenje. Slikarji so se iz svojih delavnic podajali v svet, da spoznajo umetniško življenje drugih narodov.

Ce pregledamo motive slovenskih slikarjev v osemnajstem stoletju, bomo videli, da so bili vsi verskega značaja. O umetniškem obdelovanju pokrajine skoraj ni govora. Portretirali so samo visoke osebnosti. V devetnajstem stoletju pa so začela prihajati naročila portretov tudi iz meščanskih krogov. Tako vidimo, da je pri slovenskih slikarjih prve polovice devetnajstega stoletja bilo portretiranje njihovo najvažnejše delo in tudi vir dokaj rednega zaslužka.

A Tominc ni doživljal samo preobrata v umetnikovem gledanju. Prisostvoval je tudi boju, ki se je razvijal med akademsko klasičistiko in mlado romantiko. Medtem ko so klasičisti v svojih barvnih izražanjih hladni, a v linijah precizni, in to v želji, da prikažejo na svojih podobah dostojanstveno urejeno okolje, izraža romantični slikar svojo osebnost, obenem pa s toplimi barvami prikazuje lirični svet, poln pesmi, v katerem izpoveduje svoja čustva.

Tominc je torej živel v tisti umetnostni dobi, za katero je na Slovenskem značilen preliv klasičizma v romantiko. Zastopniki tega obdobja so pri nas

portretisti Tominc, Langus in Stroj ter krajinarji Pernhart in Karinger. V teh umetnikih se prepletajo klasičistične in romantične težnje, vendar pri Tomincu prevladuje romantični čut in zato ga običajno smatramo za portretista romantične dobe. Mp

Kulturne vesti

USPEHI NAŠIH PISATELJEV

Državna založba Slovenije je kopčno objavila izid svojega natečaja za najboljši še ne objavljeni roman, novelsko zbirko in dramo, ki ga je razpisala v začetku lanskega leta. Objavljena nagrada za najboljši roman je znašala pol milijona dinarjev. Prispelo je precej rokopisov. V razsodišču so bili Fran Albreht, dr. Anton Ocvirk in Josip Vidmar. Zdej so naznanili, da nobeno poslano delo po svojih umetniških lastnostih ne odgovarja popolnoma zahtevam razpisa in zato nobenemu niso prisodili nagrade.

To se nam zdi za tak natečaj nekoliko čudno. Težko si je misliti, da niso pri vsej stvari še drugi pomisleki igrali svoje vloge. Razsodišče je, namesto da bi prisodilo nagrade, predlagalo Državni založbi, naj nekatera dela na ispe. Med petimi predlaganimi romani sta tudi romana naših tržaških pisateljev Borisa Pahorja »Zemlja mati I. del in Alojza Rebule »Babilona«. Pahor opisuje v svojem romanu trpljenje v nemških koncentracijskih taboriščih in povratek mladega Tržačana iz njih, Rebula pa je prikazal v »Babilonu« tržaške razmere zadnjih let. Obema našima pisateljima k lepemu uspehu iskreno čestitamo. Zelo častno sta zastopala književnost tržaških Slovencev.

ZNAMENITA RAZSTAVA

Slikar Lojze Spacal je v soboto 30. julija otvoril veliko retrospektivno razstavo v Portorožu. Sredi tega kopališnega okraja razstavlja v 4 dvoranah preko sto del, ki kažejo umetnikov razvoj od leta 1937 do danes. Posebno močne so zadnje umetnine, kjer diha pokojnost in sproščenost istrske obale, ki je Spacalu postala druga domovina. Po prav modernih tirih pariške kubistične in ekspresionistične šole, a vendar z močno osebno svojstvenostjo, hodi v zadnjih slikah, ki razodevajo, kako umetnik dojema nagli ritem sedanjega življenja.

Razstava, ki jo je pomagal urediti naš goriški umetnik Saksida, je privabila mnogo domačinov in tujih gostov. Spacalu, ki je zopet dvignil sloves slovenskih umetnikov, iskreno čestitamo.

Pri Spacalu občutiš, kako podoživlja naravo v nekem pesniškem nastrojenju. Strogo se izogiblje ilustracije, a jasne črte in skladnost podob kažejo na stvariteljevo urejeno in stvarno dojetje in podajanje.

Beograjska Filharmonija je zaključila gostovanje v Libanonu in Egiptu. Vsega skupaj je priredila 15 koncertov, od katerih sta bila najpomembnejša v Kairu in Aleksandriji. Dela jugoslovanskih skladateljev so bila odlično sprejeta in občinstvo je vedno znova zahtevalo, naj jih ponavljajo. Libanonski in egiptovski listi so prinesli o koncertih izredno pohvalne ocene.

Mednarodna umetniška razstava v Ljubljani

Slovenska prestolnica se razvija iz domačega kulturnega središča v mednarodno. Zadnja mednarodna umetniška razstava je potrdila ta razvoj. V razstavnih prostorih galerije umetnosti v Tivoliju so postavili na ogled svoje umetnine predstavniki številnih narodov.

Iz bogate zbirke naj omenim le nekatere vtise. Brž v prvih prostorih vise podobe umetnikov iz Italije: Santomaso z barvnimi litografijami, Sanchini z lesorezi in Viviani z jedkanicami. Z njimi vred razstavlja tudi naša znanca Spacal z istrskimi motivi, ki so prejeli peto nagrado, in Cernigoj s štirim lesorezi (posnetki).

Jugoslavijo zastopajo priznani mojstri, med njimi Tone Kralj z originalnimi lesorezi iz mape »Zemlja«, ki ogledovalca močno pritegnejo. Sledijo Maleš, Jakac z lesorezi; Mihelič, čigar težka in precej abstraktna kompozicija »Mrtva roka« je prešla eno prvih nagrad. Potem Debenjak, Marjan Pogačnik, ki podaja v risbah na način suhe igle zgoščeno vsebino. Opaža se, da gre razvoj teh umetnikov v smeri pariških šol.

Višek te smeri prikazujejo Picasso, Esteve in drugi, ki zastopajo Francijo. V nekaj črtah in barvah skušajo podati svoj kubistični pogled narave in svojega čustva. Okoli si odpočije v oddelku ruskih umetnikov. Gravure v les Favorskoga, ki predstavljajo ciklus iz »Slovo o polku Igoreve«, so res lepe. Vredno se mu družijo Kibrik Jevgenij z barvnimi litografijami. Značilno je, da je prvo nagrado odnesel umetnik ZDA Landeck Armin. Njegova jedkanica »Minetta Street« s križanji in prepletenimi črtami naredi vtis modernega, hitrega tempa.

Zahodna Nemčija, Avstrija, posebno pa Nizozemska (Gelder van Dirk z gravurami holandskih pristanišč po načinu Dürerja), Češka in Poljska so poslale umetnike, ki prinašajo modernizirane elemente predvojnih šol. Sem smemo prišteti tudi Svičarja Paulija z lepimi akvatinami in Madžara Würtza, ki najraje riše cvetove in make v silno prijetni obliki.

Prav svojstven način, ki ga moderna umetnost po svoje posnema, kažejo turški umetniki z lino-rezi. Globoko občuteni so tudi lesorezi in gravure

umetnikov iz Afrike (Esmonde Eleanor, Shepherd Rupert), ki govorijo iz globin pristne človeške narave. »Lunini darovi« Japonca Komai Tetsure so nam precej abstraktni. Nežen in lep je barvni lesorez »Spomin na jagnje« Sekina Junikive.

Razstava z umetninami iz vseh kontinentov pokaže prav nazorno razne smeri. Na splošno in brez globlje analize se da zajeti v razne skupine: Severna in zahodna Evropa, ki se drži v mejah stare šole; južna in srednja Evropa z Jugoslovani, ki se zbirajo okrog »pariške smeri« in umetniki z drugih zemljin (brez Amerike), ki iščejo globino v pristnosti svoje zemlje in svojih ljudi.

R. B.

VZGOJNI KOTIČEK

Red pri najmlajših

Brž ko se otrok rodi, naj ga mati začne hraniti s strogo določenim redom. Najmočnejši otrokov nagon, ki hoče dobiti oblast nad njim in preko njega nad materjo, je namreč nagon po hrani. Če hoče imeti mati mir in otrok mnogo koristi, je treba strogo paziti najprej na red pri hrani.

Zdravniki trdijo, da je najbolje otroka hraniti vsake tri ure po 10-15 minut. Tega reda ne sme spremeniti niti otrokov jok niti materina napačna ljubezen. Otrokov organizem se bo namreč v nekaj dneh privadil redu, ki bo koristil materi in njemu. V vmesnih časih in ponoči pa naj otrok spi v svoji zibelki. Tako urejena prehrana daje otroku dovolj časa za prebavo in počitek. Matj pa ima tako tudi dovolj časa za drugo delo. Zaradi takega reda se neurejeni nagon po hrani ne bo mogel polastiti otroka in ne bo postal tiran nad njim. Materi priporočamo torej še enkrat, naj ne hrani otroka vselej, kadar se mu zahoče, ker sicer ne bo imela miru nikdar.

Ce otrok kriči in joka, ga nikar ne jemli na roke in ne nosi okrog! Pusti ga v zibelki pri miru! Res, da z zibanjem hitro uspavaš, toda s tem ga tudi raz-

vadiš: takoj ko se bo namreč zbudil, bo začel jokati in bo jokal toliko časa, dokler ga ne boš vzela v naročje. Če pa le noče nehati z jekom, ga nesi k zdravniku! Če ti zdravnik pove, da je zdrav in da mu jok ne škodi, ga kar mirno pusti, naj joka. Seveda, če otrok ponoči joče, je neprijetno, ker moti v spanju; tedaj ga nesi spat v oddaljeno sobo.

Mnogi otroci se, že ko so večji, kar ne morejo odvaditi, da ne bi sesali gumijastega cucija ali prsta. Zato naj bo mati tudi pri tem zelo natančna in naj ne kupuje gumijevga cucija ter naj ne dopušča, da bi sesal prste. Otroku nosi v sebi prirojen nagon po sesanju. Temu nagonu skuša pozneje, ko ga hraniš, zadostiti s tem, da sesa prste in si tako domišlja, da pije. Če je otrok redno in zadostno nahranjen, mu ne da, da sesa prste in otrok bo tudi to razvado po nekaj dneh opustil. Sesek iz gumija, iz higienskih razlogov in zaradi vzgoje same, ni priporočljiv. Iz zdravstvenih vzrokov zato ne, ker večkrat kam pada in ga otrok zopet vtakne v usta. Zaradi vzgoje same pa zato ne, ker, kot trde mnogi dušeslovci, nagon po sesanju neti spolni nagon, ki se ga seveda otrok še ne zaveda. Psihologi tudi pravijo, da postanejo spolno neurejeni ljudje pogosto otroci, ki se svobodno predajajo nagonom sesanja.

GOSPODARSTVO

HORMONSKA KASTRACIJA ŽIVALI

Nedavno tega smo razložili, kaj so hormoni. Videli smo, da so to izcedki raznih žlez: imamo jih v slini, izločajo jih želodčne žleze ter žleze, ki se nahajajo po telesu. Mnoge hormone pa danes lahko sestavimo na umeten način.

Beseda »kastracija« pomeni »skopljene«. S tem preprečimo, da bi neko bitje imelo potomce. Skopljena žival postane bolj mirna, jo lažje vprežemo in se prej zre. Pri rastlinah hočemo s skopljenjem in naslednjim umetnim oplojenjem pridobiti nove sorte. Vse nove rodovitne sorte pšenice, koruze in drugih rastlin so pridobili tako, da so s cvetov odstranili cvetni prah (moški del) in so pelod (ženski del) oplodili z nekim drugim cvetnim prahom, ki so ga nalašč izbrali.

Živali so doslej skapljali le na krvav način. Pri tem je žival hudo trpela. Sedaj pa vpeljujejo kastracijo s hormoni. Ta je nekrvava in tudi ni boleča ter ima še to prednost, da lahko onemogoča ploditev le za nekaj časa. Danes je hormonska kastracija že mogoča za mnoge živali, predvsem pa za domače. V Ameriki, Angliji, Franciji in Nemčiji je to že zelo razširjeno, v Italiji pa so komaj pri začetkih in poskusih. Vendar se tudi v Italiji že dobe v domačih laboratorijih pripravljene kastracijski hormoni, in sicer:

Za prašiče: hormon izdeluje tovarna Stricker & Chifa v Milanu in mu pravijo »suicestrana«. Vcepijo ga živali tako, kot dajemo zdravilne injekcije ljudem. Pri svinjah vcepimo po 1 do 1,5 kub. cm za uho. Za stare merjase je količina nekoliko večja. Meso kastriranih živali postane okusno, živali pa

INKARNATKA ALI RDEČA DETELJA

Sedaj je čas za setev te koristne krmske rastline, ki da konec prihodnjega aprila — v začetku maja obilo prvovrstne sveže krme, ko je takrat še mogoče saditi koruzo.

Če sejemo inkarnatko »ruso travo« po krompirju ali po pšenici, moramo v vsakem primeru zemljo pognojiti. Naj nikar ne pozabimo, potrositi vsaj 4 kg superfosfata in 1 kg kalijeve soli na 100 kv. m površine. Gnojila raztrosimo vrhu preoranega in še ne pobrananega zemljišča. Nato brnamo in posejemo.

Za vsakih 100 kv. m površine potrebujemo 25 do 30 dkg luščnega semena, na furlansko njivo torej nekaj več ko 10 kg.

Kdor nima hlevskega gnoja, mu inkarnatka služi kot zeleno gnojenje: spomladi bo deteljo podoral in na ta način spravil v zemljo obilo rastlinske snovi, ki bo zemljo rahlila, vezala nase vlago in gnojila.

PREOBILICA MLEKA V ITALIJI IN FRANCIJI

Italijanski živinorejci se vedno bolj vznemirjajo, ker cene mleka padajo. Na drugi strani pa stalno raste uvoz sira in mlečnih izdelkov. Zato živinorejci od vlade zahtevajo, naj omeji uvoz mlečnih izdelkov z vpeljavo višje uvozne carine in olajša izvoz sira. Sličen položaj imamo v Franciji, le da so tu cene mleka in mlečnih izdelkov še nižje kot v Italiji.

se zredijo, kot če bi izvršili krvavo kastracijo.

Za ovce, jagnjeta in ovne kakor tudi koze, kozličke in kozle: kastracijski hormon izdeluje tovarna Lepetit v Milanu, ki ga prodaja pod nazivom »estrene«. To sredstvo je bilo na široko in z uspehom preizkušeno na Siciliji. Vpeljala sta ga profesorja Pino in Biondo, člana živinozdravniške fakultete v Mesini. Hormon pripravijo v obliki kompres, katere vložijo pod kožo.

Hormon za kastracijo goved izdeluje »Istituto zootechnico Padano v Milanu«. Pravijo mu »estrasi«. To je tekočina, ki jo vcepijo med mišičevje goveda.

Najbolj razširjena pa je danes hormonska kastracija piščancev, tako imenovano kopunjenje. To naredi s kompresami »stilbeniche«, ki jih pripravlja firma Zambon v Vicenzi. S posebno cevko spravimo kompreso pod kožo, najbolje v pazduhi pod perutnico. Seveda se lahko hormonsko kastrira vsa perutnina in ne samo piščanci.

Hormonska kastracija je zelo enostavna in se ji lahko vsakdo priuči. Moraš seveda biti nekoliko spreten in skrben, ker se drugače lahko zlomijo igle, lahko nastane okužitev itd.

Hormonska kastracija pomeni vsekakor velik napredek.

Sportni pregled

NOGOMET

Italijansko nogometno sodišče je v nedeljo zvečer izreklo isto sodbo, ki jo je bilo razglasilo že šest dni prej: nogometni klub Catania je izključen iz A lige in bo v bodočem nogometnem prvenstvu nastopil v B ligi. Vidimo torej, da je tudi Catania doletela ista usoda kot Udinese. Sicilijanski klub obtožujejo, da je v zadnjem nogometnem prvenstvu nepošteno zmagal dve tekmi. Sodišče je po pričevanju bivšega tajnika kluba ugotovilo, da je nogometni sodnik Scaramella prejel ob vsaki tekmi lepo vsoto denarja (menda 150 tisoč) le zato, da bi pristransko sodil.

Nenavadni obsodbi sta v italijanski javnosti vzbudili najrazličnejše komentarje. Nekateri trde, da je končno bil čas, da je nogometno vodstvo stopilo na prste raznim lopovom, ki so izkoriščali svoje zveze, da so mastno služili. Drugi pa vpeljejo, da bi bilo treba enako soditi vse klube in ne le manjših moštev. Pravijo namreč, da so se dogajale sleparije tudi pri drugih klubih, le da so ti na boljšem, ker so denarno močnejši. Govorili so celo o letošnjem prvaku Milanu, Romi, Bologni, torej o cvetu italijanskega nogometa.

Ce bo višje sodišče zavrnilo priziva, ki sta ju vložila Catania in Udinese, bo v letošnjem nogometnem prvenstvu nastopilo le 16 enajstoric. Voditelji italijanskega nogometa so tako prav gotovo zadovoljni, saj so se, več let pritoževali, da je prvenstvo predolgo in prenaporno. V A ligi je bilo namreč preveč moštev. Prihodnje tekme za prvenstvo se zato zaključijo 4 nedelje prej, kar pomeni, da se bodo igralci lahko bolje pripravili na mednarodna srečanja in morda želi boljše uspehe kot doslej.

Bilo kakorkoli, italijanska javnost se vsekakor ne more ponašati s svojim nogometom, ker je to športno panogo zajel val nepoštenosti, tako da je pri marsikaterih tekмах odločilni činitelj le denar. Koristi športa zahtevajo, da se to stanje odpravi, čeprav bi bili s tem prizadeti tudi ljudje, ki nimajo s sleparijami in kupčijami nič skupnega.

Srednjeevropski pokal je letos osvojilo madžarsko moštvo Voros Lobogó, ki je v finalni tekmi premagalo češko moštvo UDA.

V Moskvi se je v nedeljo odigrala nogometna tekma med ruskim Spartakom in angleškim Wolverhamptom. Zmagal je Spartak (3:0), 12. avgusta

KMEČKE BOLNIŠKE BLAGAJNE IN ZDRAVNIKI

Pred kratkim ustanovljene kmečke bolniške blagajne imajo zelo pičle dohodke, stroški pa so veliki. Zato bolniške blagajne morajo zelo štedljivo gospodariti. Največ izdajo za zdravniško pomoč. Ta strošek bi blagajne rade čimbolj skrcile in se zato skušajo pogoditi z zdravniki, da bi čimmanj računali za posamezni zdravniški pregled. Na drugi strani pa bi zdravniki radi dobili čimveč. Potreben je torej sporazum.

Do tega sporazuma pa še ni prišlo in »Splošna zdravniška organizacija« je svojim članom prepovedala sklepiti krajevne sporazume. Organizacija pravi, naj se sklene sporazum v državnem obsegu, to je med »Splošno organizacijo zdravnikov« in »Zvezo kmečkih bolniških blagajn«. Med zahtevo in ponudbo pa je danes težko premostljiva razlika in z zadevo se bo moral baviti še parlament.

REPICA ALI »OLJE«

Vsaj čebelarji naj sejejo sedaj repico: zgodaj spomladi bodo imeli obilno in izborna pašo. Repico pa lahko sejemo za krmo, za zeleno gnojenje ali pa seme. To lahko prodamo ali pa izročimo zbirališčem, ki prinašalcu vračajo repično olje ali pa denar.

Da posejemo 1000 kv. m. površine — približno četrt furlanske njive — rabimo 30 dkg repičnega semena.

Repica ni repa, četudi ima enak cvet in enako seme.

se bo angleško moštvo pomerilo z moskovskim Dinamom.

Beograjski klub Radnički je v nedeljo premagal nemško moštvo Nürnberg s 4:1. Čeprav je v nemški enajstorigi igralo pet državnih reprezentantov, bi bila jugoslovanska zmaga lahko večja.

TENIS

12. in 14. avgusta bodo v Filadelfiji finalna srečanja za Davisov pokal. Pomerili se bosta Avstralija in Italija.

SAH

Rus Spaski je postal svetovni šahovski mladinski prvak. V devetih srečanjih je dosegel osem točk. Slede mu: Mednis (ZDA) 7, Fere (Span.) 6,5, Tortis (Madž.) 4,5, Tringov (Bolg.) 4,5, Keller (Svica) 4. V tolažilni skupini je prvi Jugoslovian Cirič. Slede mu: Lloyd (Angl.), Johansen (Isl.), Broden (Sved) in Jurgensen (Dan.).

LJUBELJSKE DIRKE

Nad 20 tisoč ljudi je v nedeljo prisostvovalo mednarodnim motociklističnim dirkam na Ljubelju. Dirke so se udeležili jugoslovanski, avstrijski, zahodnonemški, francoski, švicarski in italijanski vozači. Vse je ugibalo, kdo bo porušil rekord, ki ga je pred 17 leti dosegel Avstrijec Avgust Denzel na motorju znamke BMW 500 ccm. Denzel je namreč tedaj porabil 5:01 min., da je prevozil 5100 m dolgo progo z višinsko razliko 670 m in maksimalnim vzponom 33%.

In res je Nemec Fridrich Hillebrand s prikolicco BMW 500 ccm najprej porušil predvojni rekord (dosegel je čas 4:55,2 min.) ter na prikolici nad 500 ccm postavil s časom 4:54,2 min. novi absolutni rekord ljubeljske proge. Hillebrand je s tem zaslužil zlato medaljo in nagrado 50 tisoč dinarjev. Zanimivo je, da je bil njegov sovozač dvajsetletno dekle, ki je s svojim tveganim nagibanjem mnogo pripomoglo k zmagi.

Jugoslovanski dirkači so se na žalost morali zadovoljiti s slabšimi mesti, ker so imeli slabše stroje. Kljub temu so pa zasedli častna mesta.

Tako se je Jure Cerne v kategoriji motorjev 500 ccm uvrstil na drugo mesto, v dirki avtomobilov do 1300 ccm je Milivoj Božić dosegel tretje mesto. Dušan Malerič pa je s svojim Porschejem v kategoriji avtomobilov do 1300 ccm osvojil drugo mesto.

Kot skupina so na ljubeljski progi bili najboljši motorji znamke Puch, v kategoriji avtomobilov do 1300 ccm Denzel (1. in 3. mesto), nad 1300 ccm pa avtomobili znamke Porsche.

ZA NAŠE NAJMLAJŠE

št. 25

Tarzan, kralj džungle

Copyright, 1929, by Edgar Rice Burroughs, Inc. All rights reserved. 37

Tarzan je obrnil glavo v tisto stran in je videl, kako je dedec planil na neko svečenico in ji razbil glavo. Nato se je zgodilo tisto, kar je Tarzan že pri opičjem rodu večkrat opazil — samcem se je to zgodilo... Svečenik je zbesnel.

S strašnim tuljenjem je skakal sem ter tja, tolkel in grizel z rumenimi zobmi grla žrtev. La je še vedno stala z dvignjenim nožem in preplašeno strmela. Vsi so zbežali. V sobani ni bilo nikogar razen umirajočih, žrtev, svečenice in morilca.

Norčeve oči so se tedaj ustavile na veliki svečenici. Potuhnjeno se je plazil proti njej. Tarzan se je na vso moč trudil, da bi raztrgal vezi. Ko je blaznež planil proti svečenici, je še enkrat obupno napel vse svoje silne mišice.

Copyright, 1929, by Edgar Rice Burroughs, Inc. All rights reserved.

Od napora se je zvalil na kamnita tla. Vezi so se bile raztrgale. Tedaj pa je opazil, da sta La in pobesnili svečenik izginila. Zaslišal je pridušen krik iz podzemeljskih prostorov. Ne da bi pomislil na lastno varnost, je planil po stopnicah navzdol.

Kmalu je zagledal pobesnelega človeka, kako je stiskal dekle za grlo. Ko je svečenik opazil Tarzana, je svojo žrtev izpustil in planil proti njemu. Svečenica se je zgrudila na tla, morilec pa je peneč se in z razkrečenimi prsti planil v boj.

Z grozo je svečenica zrla na moža. Castilec sonca je napadel z veliko močjo. Njegovo živalsko rjovenje se je razlegalo pod oboki. Zdajci je La opazila, kako je Tarzan zgrabil nasprotnika za grlo in mu nagnil glavo nazaj. Svečenik se je sesedel.

Skrivnost

DRJA FU-MANČUJA

ROMAN - Spisal: Sax Rohner - Prevedel: A. P.

Neki glas mi je začel momljati v uho. Obrnil sem svoje obvezano lice; nadzornik Weymouth je v temi dvignil svoje roke in delno odstranil zavezo z ust.

»S temi vrvmi se trudim že, odkar smo zapustili tiste zamazane kleti,« je šepetal. »Moji narti so vsi narezani, toda ko pridem do noža in si osvobodim členke...«

Smith ga je s svojimi zvezanimi nogami brenil. Detektiv je porinil obvezo spet na prejšnje mesto in si roke spravil za hrbet. Dr. Fu-Manču, ki je nosil težko suknjo in je bil gologlav, je prihajal od zad. Držal je Karamaneho za zapestje in jo vlekel za seboj. Sedel je na blazine blizu nas in potisnil dekle poleg sebe. Zdaj sem lahko videl njeno obličje — in izraz njenih lepih oči je bil tak, da sem se začel kar zvijati.

Fu-Manču nas je opazoval, kažoč v motni svetlobi svoje zobe, ki sem jih jel razločevati, zakaj oči so se že bile privadile temotne svetlobe.

»Dr. Petrie,« je povzel besedo, »vi boste moj častni gost v mo-

jem domu na Kitajskem. Pomagali mi boste, da prekucneva vso kemijo. Mr. Smith, bojim se, da veste več o mojih načrtih, kakor sem si to o vas usodil misliti, in zelo rad bi vedel, če imate kakega zaupnika. Kjer vam odpove vaš spomin in bi se moje pile in žični jopiči izkazali za neučinkovite, vam bo lahko spomin nadzornika Weymoutha pomagal.«

Okrenil se je k dekletu na tleh — ki se je s pomilujočim izrazom ostudne groze umaknila od njega.

»V rokah, doktor,« je nadaljeval, »držim iglo, ki je polna redke kulture. To je člen med bacili in glivicami. Kolikor sem opazil, ste pokazali neprimerno zanimanje za Karamanehine čare, za milino njenega kretanja in za iskrenje njenih oči. Nikdar ne morete posvetiti vsega svojega razuma tistim študijam, katere sem vam namenil, dokler vaša zbranonost motijo takele privlačnosti. Le dotik z ostro konico, pa bo smejoča se Karamaneh postala vreseča, blazna, popačena baba...«

Zdajci se je z divjim naskokom zagnal Weymouth na njega!

Karamaneh, ki je bila zaradi prestanih muk izčrpana, se je z ihtečim vzkrikom zgrudila na tla — in mirno obležala. Meni je uspelo, da sem na pol sedel, medtem ko se je Smith zavalil na stran ter sta detektiv in Kitajec skupno telebnila na tla.

Weymouth je s svojto veliko desnico držal doktorjev rumeni vrat, z levico pa je oklepal Kitajčevo desnico, ki je držala iglo.

Zdaj sem mogel pogledati vzdolž male ladje in, kolikor se je v megli dalo videti, sem spoznal, da je bila le še ena oseba na

RADIO TRST A

Nedelja, 14. avgusta ob: 9.00 Kmetijska oddaja; 11.30 Vera in naš čas; 12.00 Odaja za najmlajše — »Trije prašički«; 13.30 Glasba po željah; 17.20 Koncert pianista Marjana Lipovška; 20.30 Delibes: Lakme, opera v 3 dejanjih.

Ponedeljek, 15. avgusta ob: 8.30 Slovenski, hrvaški in srbski motivi; 12.55 Pevski duet in harmonika; 17.00 Slovenski zbori; 19.15 Mamica pripoveduje; 21.00 Iz italijanske književnosti in umetnosti; 21.15 Stavki iz Giordanova opere »Fedora«.

Torek, 16. avgusta ob: 13.30 Glasba po željah; 18.40 Koncert tenorista Renata Kodermaca; 19.15 Radijska univerza; 21.00 Radijski oder — Mihael Jeras: Prepovedana mladost, igra v 3 dej.; 23.00 Mozart: Mala nočna skladba.

Sreda, 17. avgusta ob: 13.30 Lahke melodije igra duo Harris; 19.15 Zdravniški vedež; 21.00 Mnenja in djestva; 21.30 Zenski tercet Metulček; 22.00 Iz slovenske književnosti in umetnosti; 22.15 Beethoven: Simfonija št. 8.

Četrtek, 18. avgusta ob: 12.55 Slovenski motivi; 19.15 Radijska univerza; 21.00 Dramatizirana zgodba — Rado Lenček: Izumitelj Josip Resel; 22.00 Glasbeno predavanje; 22.30 Elgar: Slike z morja.

Petek, 19. avgusta ob: 13.30 Glasba po željah; 18.30 Z začarani police; 19.15 Poletni športi; 20.40 Koncert violinista Dermelja; 21.00 Tržaški kulturni razgledi; 21.30 Poje moški kvintet; 22.00 Iz svetovne književnosti in umetnosti; 22.15 Rossini - Respighi: Fantastični bazar.

Sobota, 20. avgusta ob: 13.30 Ritmični orkester Franca Russa; 15.30 Pogovor z ženo; 16.15 Salonski orkester; 19.15 Radijska univerza; 20.30 Slovenski motivi; 22.10 Melodije iz operet in revij.

TEDENSKI KOLEDARČEK

14. avgusta, **nedelja**: 11. pob., Evzebij, Dobrina
15. avgusta, **ponedeljek**: Vel. šmaren, Hudinja
16. avgusta, **torek**: Rok, Numira
17. avgusta, **sreda**: Hiacint, Radigoy
18. avgusta, **četrtek**: Helena, Bronislava
19. avgusta, **petek**: Ludvik, Ljudevit
20. avgusta, **sobota**: Bernard, Zorka

VALUTA — TUJ DENAR

Dne 10. avgusta si dobil oz. dal za:

ameriški dolar	623-627	lir
avstrijski šiling	23,50-24,25	lir
100 dinarjev	88-91	lir
100 francoskih frankov	166-169	lir
nemško marko	145-148	lir
pesos	16,50-17,75	lir
švicarski frank	145-146,50	lir
zlatoto	710-712	lir
napoleon	4075-4125	lir

VPRAŠANJA IN ODGOVORI

Vprašanje št. 139: Svetujte mi res kaj učinkovitega proti kurjancem, to je mrčesu, ki muči perutnino!

Odgovor: Če hočete rešiti perutnino sitnega in škodljivega mrčesa, morate razkužiti istočasno perutnino in kurnik. Kurnik razkužite, če ga operete — strop, stene, pod, stojšča in sploh vse — z 2% raztopino kreoline ali s kakim sredstvom na podlagi DDT, kot sta »Killing« in »Gesarol«. Najbolje je, da ves kurnik poškrbite s pripravljeno tekočino in se za to poslužite nahrbtnne škropilnice, kot jo rabimo za škropljenje trti. Med škropljenjem kurnika naj bo perutnina na drugem kraju. Preden jo spravimo nazaj v kurnik, poprašimo vsako žival, predvsem pod perutnicami, na vratu in okoli repa s prahom »Killing« ali »Gesarol«. Pripominjamo pa da sta škropilni in prašiljni »Killing« in »Gesarol« različna. Kurnik in perutnino moramo razkužiti vsa dvakrat v letu, tudi če nima kurjancev.

Vprašanje št. 140: Mislim vzgajati piščance za meso, kot so ameriški »boilers«. Moje kokoši so pasme »New Hampshire«. Ker pa uspevajo bolje križanci, bi vas prosil za nasvet, kakšne pasme petelinov naj dam kokošim. Upam, da mi ne boste svetovali lišovanske bele.

Odgovor: V ZDA križajo pasmo »New Hampshire« z belimi Plymouth. Od prve pasme so kokoši, od druge pa petelini. Če imajo v ZDA uspehe, zakaj jih ne bi imeli tudi vi?

Vprašanje št. 141: Moje melancane so zelo lepo rastle, sedaj pa jih objedajo neki rdeči črvi. V začetku sem jih trla, a jih je vedno več. Kakšen škodljivec je ta in kako se uniči?

Odgovor: Rdečkasti črvi na jajčevcu (melancane) so ličinke koloradskega hrošča ali krompirjeveca. Uničimo jih s škropilom, katerega napravimo iz 10 gramov »gesarola 50« in 5 litrov vode. »Gesarol« najprej zmešate v kozarec vode, počakate 10 minut in nato prilešate k ostali vodi ter škropite. (Opomba: Če bi redno čitali »gospodarstvo« v našem listu, vam ne bi bilo potrebno vpraševati in koloradski hrošč ne bi grizel vašega jajčevca, ker bi škodljivca takoj zatrl).

Vprašanje št. 142: Imam nekaj drobnoplovnih jagod, ki so zelo rodovitne. Sedaj pa opažam, da listi nekam rjavijo in postajajo luknjičasti, tako da se bojim, da bom ob nasad. Kakšna bolezen je to in kako naj jo zdravim?

Odgovor: Bolezen povzroča glivica »ramularia fragariae«. Za zdravljenje poznamo dva načina, in sicer: a) Odtrgati je potrebno vse bolne liste in jih sežgati, potem pa poškrbiti celotni nasad z mešanico modre galice in arna kot za trte. Mešanica mora biti 1% (100 gramov galice v 10 litrih vode). b) Drugi način je škropljenje in uničenje vseh nadzemnih delov. Ko nadzemne dele porežemo, poškrpimo nasad z 2% raztopino žveplene kisline. To moramo storiti v zimskem času. Spomladi poganjajoči listi so potem zdravi.

Iz Trsta

MASA ZADUSNICA

V ponedeljek 8. t. m. se je v cerkvi Brezmadežne v ulici R. Manna brala masa zadušnica po pokojnem Sergiju, sinu odvetnika in javnega delavca doktorja Tončiča, ki je pred tremi leti nenadoma umrl. Kljub slabemu vremenu se je zbralo mnogo prijateljev in znancev, da počastijo spomin umrlega sina edince in pomolijo za njegovo dušo.

Iz Gorice

NOVE SAMOSTOJNE OBCE

V uradnem listu z dne 4. avgusta so objavili odlok predsednika republike, po katerem so ponovno postale samostojne občine naslednje vasi: Moša, Sv. Lovrenc pri Moši in Moraro.

ZITNA SEMENA

Kmetijski konzorcij opozarja kmetovalce, da so bili letos doseženi veliki uspehi z uporabo izbranih žitnih semen. Saj letošnji pridelek žita znatno presega onega iz leta 1953, ki je bil doslej najobilnejši. Kmetovalci naj si zato pravočasno nabavijo izbrana semena za prihodnje setev. Svoje želje naj sporoče podružnicam konzorcija v Gorici, Krmini, Gradiški, Romansu, Ločniku, Pierisu in Trziču.

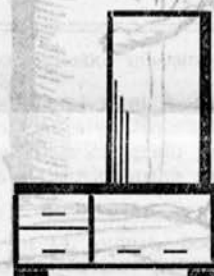
MALI OGLASI

Inštruiram latinščino in grščino za v.šjo klasično gimnazijo ter matematiko za prve razrede višjih šol. Naslov v Upravi lista.

izdaja Konzorcij Novega lista

Odgovorni urednik Drago Legiša

Tiska zadruga tiskarjev »Graphis« z o. z. v Trstu
Ulica Sv. Frančiška 20 — Telefon 29-477

TOVARNA

Prinčič

KRMIN - CORMONS
TELEFON ŠT. 32

Izdeluje vsakovrstno pohištvo, spalnice, jedilnice, kuhinje in t. d. Izvrši vsako delo po naročilu. Prodaja po tovarniških cenah, jamči za solidno delo.

krovu — na pol oblečeni rjavi moški, ki jo je krmaril in ki nas je prenašal skozi kleti. Mrak se je zgostil in nas čisto zagrnil. Brenčanje motorja — sijajoče dihanje obeh borečih se mož in šumenje vodnih brazd za nami so bili glasovi, ki so kalili tišino.

Polagoma in z nekako kačjo spretnostjo, ki jo je bilo groza opazovati, je Fu-Manču uničil prednost, ki jo je imel Weymouth. Njegovi krempljasti prsti so se trdno oklepali Weymouthovega vratu, desna roka s pogubonosno iglo pa je potiskala navzdol levico nasprotnika. Sprva je bil on spodaj, toda zdaj je bil že na pol zgoraj. Zares, njegova telesna vztrajnost je morala biti neznanosko velika. Sapa mu je kar piskala iz nosnic, a Weymouth je začel pešati.

Poslednji je zdajci spremenil svoj način borbe. Z nadčloveškim naporom vseh moči, h kateremu ga je po mojem mnenju spodbudila bližajoča se igla, je dvignil Fu-Mančuja — za vrat in leht — in ga hotel po strani podreti.

Kitajčev prijem pa ni popustil in oba sta se kot zvijajoča se gmota zvrnila na preprogo. Baš tedaj pa se je barka zelo dvignila na krmo in vzkril groze, ki se mi je obtem izvil, se mi je v obvezi zadušil. Zakaj ko se je Fu-Manču hotel izmotati, je zgubil ravnotežje — padel vznak — in objemajoč Weymoutha je zdrčal v reko!

Megla ju je pogoltnila.

So trenutki, o katerih se nihče ne more domisliti duševnih vtiskov, ki so tako strašni, da si, hvala Bogu, naš spomin prav nič ne zapomni občutkov, ki so jih povzročili. To je bil tak trenutek. V glavi se mi je zmešalo. Imel sem nejasen vtis, da se je Burmanec

spredaj ozrl nazaj. Tedaj se je smer barke spremenila.

Koliko časa je poteklo od žalostnega konca orjaške borbe pa do časa, ko je nenadoma pred nami vzrasel črn visok zid, tega ne morem reči.

S silovitim sunkom smo nasledili. Sledil je močan tresk in dobro se pomnim, da sem videl, kako je rjavi mož skočil ven v meglo — in to je bilo zadnje, kar sem o njem videl.

Voda je jela teči na palubo.

V polni zavesti bližajoče se nevarnosti sem se pričel boriti z vrvmi, ki so me vezale; toda nisem imel v nartih moči ubogega Weymoutha in tako sem se sprijaznil z grozno in bližajočo se možnostjo, da utonem v razdalji šest čevljev od brega.

Zraven mene se je vil in napenjal Nayland Smith. Mislim, da je bila njegova namera, da bi se dotaknil Karamanehe in jo obudil. Kar njemu ni uspelo, je napravila naraščajoča voda. Tiha molitev zahvale mi je prišla iz dna duše, ko sem zapazil, da se je zganila — ko sem videl, da je dvignila roke h glavi — in videl njene velike prestrašene oči, ki so od groze sijale skozi megleno kopreno.

Weymouthov dom

Zapustili smo razbito barko le nekaj trenutkov prej, ko se je krma pogreznila v reko. Kje se je nahajala blatna nasipina, na kateri smo se znašli, se nam ni niti sanjalo. Toda slednjič je vsaj bila suha zemlja — in bili smo osvobodjeni dr. Fu-Mančuja. Smith je pogledal proti reki.

(Nadaljevanje)